

"21ST CENTURY SKILLS" IN SECONDARY EDUCATION INSTITUTIONS IN BELGRADE - HOW TO PREPARE STUDENTS FOR A NEW GLOBAL SOCIETY?

Aleksandra Penjisevic

FAM – Faculty of Management, Sremski Karlovci, Serbia, aleksandra_penjisevic@yahoo.com

Margarita Bogdanova

Tsenov Academy of Economics, Svishtov, Bulgaria, m.bogdanova@uni-svishtov.bg

Abstract: Education in the Republic of Serbia, where is it today and whether special secondary vocational schools are changing to prepare students for "21st century skills"? The aim of this paper is to compare and map the schools with strategic orientation and definition of the vision, mission and content of the educational, structure, learning objectives, knowledge and skills development with strictly defined and generally recognized skills for the 21st century. The success of an educational institution, at any level of education, whether it is primary, secondary, or high, is reflected in the success of maintaining standards both in teaching and learning. "21st century skills" includes communication and cooperation; creativity and innovation; critical thinking and problem solving; information media and technology. Equipping students with effective tools and strategies to help them critically and logically think is a necessary preparation for coping with the challenges of the 21st century. It seems that schools, that is, Directors - managers who manage them, thinking about state schools, have not yet realized the importance of on-line advertising and presentations, especially missions, visions and strategic goals, so that potential service users choose easier the right ones. The presence on the Internet enables better brand recognition, greater loyalty of educational service users, more flexible adaptation to individual needs and habits, less operational costs which together contribute to better reputation, competitiveness, higher sales of services on the national or international market.

Keywords: "21st skills", online advertising, secondary education

VEŠTINE 21. VEKA U SREDNJE OBRAZOVNIM USTANOVAMA NA TERITORIJI GRADA BEOGRADA - KAKO PRIPREMITI UČENIKE ZA NOVO GLOBALNO DRUŠTVO?

Aleksandra Penjišević

FAM – Fakultet za menadžment, Sremski Karlovci, Republika Srbija, aleksandra_penjisevic@yahoo.com

Margarita Bogdanova

Fakultet za menadžment i marketing, Svištov, Republika Bugarska, m.bogdanova@uni-svishtov.bg

Rezime: Obrazovanje u Republici Srbiji, gde je danas i da li su posebno srednje stručne škole spremne da pripreme učenike za „Veštine 21. veka“? Cilj rada je da se analizom i evaluacijom web sajtova škola sa stanovišta strateške orijentacije i definisanja vizije, misije, te sadržaja obrazovne strukture, ciljeva učenja, razvoja znanja i veština uporedi i mapira sa striktno definisanim i opšteprihvaćenim veštinama za 21 vek. Uspeh jedne obrazovne ustanove, na bilo kom nivou obrazovanja bilo da je to osnovno, srednjoškolsko ili visoko, ogleda se u uspehu održavanja standarda kako u nastavi tako i u učenju. „Veštine 21. veka“ uključuju: komunikaciju i saradnju; kreativnost i inovativnost; kritičko razmišljanje i rešavanje problema; informacije, mediji i tehnologija. Opremanje učenika efikasnim alatima i strategijama koje im pomažu da kritički i logično razmišljaju je neophodna priprema za suočavanje sa izazovima 21. veka. Čini se da škole, tj. direktori – menadžeri koji njima upravljaju, misleći na državne škole još uvek nisu shvatili značaj on – line oglašavanja i svog prezentovanja, posebno misije, vizije i strateških ciljeva, kako bi se potencijalni korisnici usluga odlučili da odaberu baš njih. Prisustvo na internetu omogućava bolju prepoznatljivost brenda, veću lojalnost korisnika obrazovnih usluga, fleksibilnije prilagođavanje individualnim potrebama i navikama, manje operativne troškove što sve zajedno doprinosi boljem ugledu, konkurentnosti, većoj prodaji usluga na nacionalnom ili pak međunarodnom tržištu.

Ključne reči: „Veštine za 21. vek“, on – line oglašavanje, srednje obrazovanje

Nepismena osoba 21. veka neće biti ona koja ne može da piše i čita, već ona koja ne može da uči, da se oduči i ponovo nauči. Oni koji mogu da se oduče i ponovo nauče su lideri sutrašnjice.

Elvin Tofler

UVOD

Obrazovanje u Republici Srbiji, gde je danas i da li su posebno srednje stručne škole spremne da pripreme učenike za „Veštine 21. veka“? Još neka pitanja, koja se nameću su: (1) da li će nove generacije srednjoškolaca u toku svog četvorogodišnjeg procesa obrazovanja uspeti da steknu znanja i razumevanja o globalnoj svetskoj ekonomiji, (2) da li će naučiti da razmišljaju o apstraktnim problemima, (3) da li će naučiti da rade u timovima, (4) da li će naučiti da razlikuju dobre od loših informacija, (5) da li će naučiti da nauče da govore još neki od jezika, (6) da li su škole spremne da ih u potpunosti obuče i (7) da li su uopšte „Veštine za 21. vek“ uključene u viziju i misiju škola, kao i koji su strateški ciljevi škola?

1. „VEŠTINE ZA 21. VEK“

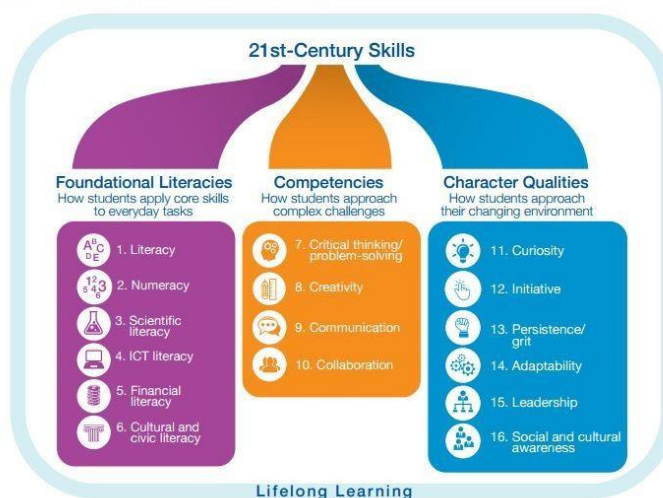
Uspeh jedne obrazovne ustanove, na bilo kom nivou obrazovanja bilo da je to osnovno, srednjoškolsko ili visoko, ogleda se u uspehu održavanja standarda kako u nastavi tako i u učenju. „Veštine 21. veka“ uključuju: komunikaciju i saradnju; kreativnost i inovativnost; kritičko razmišljanje i rešavanje problema; informacije, mediji i tehnologija. Cambridgeassessment (2019) objašnjava da neophodna priprema učenika za suočavanje sa izazovima 21. veka je njihovo opremanje efikasnim alatima i strategijama koje će im pomoći da kritički i logično razmišljaju, rešavaju probleme, razvijaju kreativnost i komunikaciju, saradnju, da steknu informacionu pismenost i životne veštine. Za više pogledati filmove o debati o veštinama na: <http://www.cambridgeassessment.org.uk/insights/teaching-and-assessing-21st-century-skills/>.

Zašto su „Veštine 21. veka“ tako važne? Ekonomski, društveni, politički napredak u novom dobu zavisiće od intelektualnog potencijala mladih generacija. Da bi bili pripremljeni za tržište rada i adekvatno se pripremili, učenici moraju da dobiju znanja i veštine koji su u kontekstu savremenih veština, a one će odrediti da li će mladi biti spremni da žive, uče, rade i služe društvu u digitalnom okruženju.

Koje su „Veštine 21. veka“ za svakog učenika? Na Slici 1. možemo uočiti da postoje tri grupe veština i to: pismenost, kompetencije i karakterne karakteristike. Veštine po grupama su: pismenost – 1) jezik, 2) matematička pismenost, 3) naučna pismenost, 4) računarska pismenost, 5) finansijska pismenost i 6) kultura; kompetencije – 1) kritičko mišljenje, 2) kreativnost, 3) komunikacija i 4) saradnja; karakterne karakteristike – 1) radoznalost, 2) inicijativa, 3) upornost, 4) adaptibilnost, 5) rukovođenje i 6) socijalna i kulturalna svesnost. Veoma je važno napomenuti da u današnjem društvu, posebno na teritoriji bivše Jugoslavije je potrebno razvijati veštine suživota, tolerancije, s jedne strane i razumevanje kulturnih i tradicionalnih vrednosti naroda, narodnosti, posebno nacionalnih manjina koji žive zajedno, kao veštine koje treba da pomognu mladim ljudima da prevaziđu kulturološke, verske i sve druge različitosti među sunarodnicima.

Slika 1. Šesnaest veština za 21. vek

Exhibit 1: Students require 16 skills for the 21st century

Note: ICT stands for information and communications technology.

Source: What are the 21st-century skills every student needs? available at <https://www.weforum.org/agenda/2016/03/21st-century-skills-future-jobs-students/> [Accessed: 19 March 2019]

Lista veština je promenljivog karaktera i ona se menja kako se menja društvo i njegove potrebe. Na Slici 2. se može videti razlika u listi prioriteta veština za 2020. godinu i onih za 2015. godinu. Weforum (2016) pokazuje da će se za pet godina promeniti više od jedne trećine veština (35%) koje se smatraju važnim u današnjoj radnoj snazi. Do 2020. godine Četvrta industrijska revolucija će doneti naprednu robotiku i automatizovani transport, veštačku inteligenciju i mašinsko učenje, napredne materijale, biotehnologiju i genomiku. Kreativnost će postati jedna od tri najveće veštine koje će biti potrebne radnicima. Zbog mnoštva novih proizvoda, novih tehnologija i novih načina rada, radnici će morati da postanu kreativniji kako bi imali koristi od ovih promena, a onima koji rade u prodaji i proizvodnji će trebati nove veštine, kao što je tehnološka pismenost. Svetski ekonomski forum (2019) objavio je izveštaj u kome se kaže da će Četvrta industrijska revolucija, koja uključuje razvoj u oblastima kao što su veštačka inteligencija i mašinsko učenje, robotika, nanotehnologija, trodimenzionalna štampa, genetika i biotehnologija prouzrokovati poremećaj ne samo za poslovne modele već i za tržišta rada narednih pet godina, sa ogromnim promenama u veštinama koje su potrebne da bi se napredovalo u novom pejzažu. Zbog svega napred navedenog, poslovni lideri, obrazovne ustanove kao edukatori, pa i same Vlade država moraju da budu proaktivni u unapređenju i prekvalifikaciji ljudi kako bi imali koristi od Četvrte industrijske revolucije.

Slika 2. Pregled veština za 2020. i 2015. godinu

Top 10 skills

in 2020

1. Complex Problem Solving
2. Critical Thinking
3. Creativity
4. People Management
5. Coordinating with Others
6. Emotional Intelligence
7. Judgment and Decision Making
8. Service Orientation
9. Negotiation
10. Cognitive Flexibility

in 2015

1. Complex Problem Solving
2. Coordinating with Others
3. People Management
4. Critical Thinking
5. Negotiation
6. Quality Control
7. Service Orientation
8. Judgment and Decision Making
9. Active Listening
10. Creativity

Source: Future of Jobs Report, World Economic Forum

Source: What are the 21st-century skills every student needs? available at

<https://www.weforum.org/agenda/2016/03/21st-century-skills-future-jobs-students/> [Accessed: 19 March 2019]

Možemo da zaključimo da moramo biti sposobni kao društvo da razvijamo vođe sa veštinama pomoću kojih bi vodili organizacije kroz nadolazeće dinamične i kompleksne promene. Promene, kao profesionalci, treba da prihvatimo i shvatimo, tj. da ono što naši poslovi sada podrazumevaju može veoma brzo da se promeni. Najvažnije je da obrazovanje mora da se prilagodi kako bi bolje pripremilo ljude za fleksibilnost i sposobnost kritičkog mišljenja koji će im biti neophodni za poslove budućnosti.

2. „VEŠTINE ZA 21. VEK” U ŠKOLAMA KOJE POSLUJU NA TERITORIJI GRADA BEOGRADA

U Republici Srbiji danas posluje 460 državnih srednjih škola, koje pohađa 246967 učenika i 48 privatnih škola koje pohađa 3044 učenika. Tokom procesa izbora škole za upis i donošenja konačne odluke o izboru škole za dete, analizirani su web sajtovi privatnih i državnih škola koje posluju na teritoriji Grada Beograda, sa stanovišta misije i vizije i strateških ciljeva koje sprovode. Čini se da škole, tj. direktori – menadžeri koji njima upravljaju, misleći na državne škole, još uvek nisu shvatili značaj on – line oglašavanja i svog prezentovanja. Ivanović (2019) na svom blogu piše: „Ganot (2017) na veb – sajtu Perion u sjajnom tekstu objašnjava osam tipova oglašavanja koji bi trebali

da se znaju i koriste za oglašavanje i promociju proizvoda ili usluga. To je široka i kompleksna oblast koja traži raznovrsna praktična i savremena znanja u i oko korišćenja interneta. To, naravno, podrazumeva i mnoštvo drugih znanja koja se odnose na web sajt (dizajniranje, kontent, on – line prodaju i praćenje zadovoljstva potrošača), E – Commerce, E – Business koncept, kao i savremene metode i tehnike digitalizacije, posebno pravaca razvoja digitalne komunikacije, digitalnog marketinga, networkinga i korišćenja aplikacija za mobilne telefone”. Videti više na veb – sajtu: <http://www.miodragivanovic.com/>.

Analizom i evaluacijom veb – sajtova (vizija i misija škole, sadržaj, struktura, ciljevi učenja i razvoj veština) državnih i privatnih škola koje posluju na teritoriji Grada Beograda, uočeno je da ni na jednom od veb – sajtova državnih škola nije pronađena vizija i misija ni opis veština koje bi trebali da steknu učenici u toku svog školovanja u obrazovnoj ustanovi. Kod veb – sajtova privatnih škola to nije slučaj. Svaka od škola ima jasno istaknutu viziju i misiju a neke od škola imaju istaknutu i listu „Veština za 21. vek”. U dobroj on – line prezentaciji mahom prednjače škole koje obrazuju učenike u oblasti informacionih tehnologija, mada ne zaostaju ni škole sa drugim profilima zanimanja. Privatne škole su u potpunosti svesne da ukoliko žele da prednjače na tržištu obrazovanja moraju biti inovativnije i drugačije. Savremena gimnazija na veb – sajtu <http://www.savremena-gimnazija.edu.rs> navodi svoju misiju da: „...učenici postanu građani sveta koji će svojim znanjem, idejama i ponašanjem postati uspešni ljudi i uzor novim generacijama. Kvalitetno obrazovanje kao ključ napretka daje nam sposobnost da ispravno sagledamo svet oko sebe, da donosimo prave odluke i da na najbolji način iskoristimo šanse koje nam se pružaju. Zato je naša misija da svojim učenicima damo snagu i mudrost da svojim odlukama promene svet na bolje”.

Srednja škola Artimedija ima misiju: „...Umetnost prave ljudi, stvarajući sa idejama koje traže prave uslove. Često se govorilo kako našim talentima treba podrška da bi bili ravnopravni sa onima u ostatku ujedinjene Evrope. Još češće se dodavalo kako nam upravo prave mogućnosti nedostaju da se realizuju stvarne umetničke ambicije koje nam nikada nisu nedostajale”, videti na <http://artimedia.edu.rs>. „Obrazovni sistem „Crnjanski“ počiva na ciljevima, viziji i misiji koji su definisani prema preporukama Saveta Evrope. Iznikao je na temeljima i bogatim iskustvima nove, drugačije, savremene svetske škole. Osnovni cilj Obrazovnog sistema „Crnjanski“ je da školuje obrazovane i humane mlade ljude za sutrašnji bolji i lepši svet, a vizija da bude škola za život i škola koja priprema za učenje tokom celog života”, videti više na <http://www.crnjanski.edu.rs>. Na veb - sajtu Prve ekonomske škole nije moguće ništa pročitati o viziji i misiji ili strateškim ciljevima. Postoje informacije o smerovima, školskom kalendaru, takmičenjima, javnim nabavkama i sl. Takođe ni na veb – sajtovima Saobraćajno – tehničke škole Zemun (<http://www.saobteh.edu.rs/>), Druge ekonomske škole (<http://drugaekonomska.edu.rs/>), Prve beogradske gimnazije (<http://www.prvabeogim.edu.rs/>) je moguće dobiti slične informacije o profilima, takmičenjima, „otvorenim vratima”, rasporedu nastave i sl.

Sve ovo ne isključuje da se državne škole ne bave „Veštinama za 21. vek”, i da nemaju jasno definisanu misiju i viziju i strateške ciljeve, međutim oni se ne mogu videti iz njihove web prezentacije. Posebno je to štetno za škole koje su od nacionalnog značaja, čiji učenici postižu vrhunske rezultate iz matematike i fizike.

Realizacija jednog obrazovnog procesa mora da uvažava uzrasno – razvojne osobenosti učenika, usvajanje i razvijanje raznovrsnih strategija učenja, razvijanje pozitivnog stava prema učenju kao kontinuiranom doživotnom procesu, razvijanje tolerancije i veština komunikacije i saradnje kao i razvijanje odgovornosti za sopstvena postignuća.

Ukoliko bi izvršili mapiranje koje je bazirano sa stvarnim stanjem u praksi (ono što nude privatne škole), sa stanovišta misije, vizije i strateških ciljeva škola vezanih za „Veštine za 21. vek” rezultat možemo videti u Tabeli 1.

Tabela 1. Mapiranje „Šesnaest veština za 21. vek” sa tekućom praksom u privatnim školama na teritoriji Grada Beograda

Pismenost		Kompetencije		Karakterne karakteristike	
Jezik	✓	Kritičko mišljenje	✓	Radoznalost	✓
Matematička pismenost	✓	Kreativnost	✓	Inicijativa	✓
Naučna pismenost	✓	Komunikacija	✓	Upornost	✓
Računarska pismenost	✓	Saradnja	✓	Adaptibilnost	✓
Finansijska pismenost	✓			Rukovođenje	✓
Kultura i građanska pismenost	✓			Socijalna i kulturna svesnost	✓

Kao što je napred navedeno, analizirajući veb – sajtove državnih škola, možemo zaključiti da one neguju veštine iz grupe „Pismenost“, gde se to posebno odnosi na specijalizovane škole kao što su Matematička gimnazija, Računarska gimnazija, Filološka gimnazija koje su ujedno škole od nacionalnog značaja. Naravno ne isključuju se ni opremanje učenika veštinama iz preostale dve grupe „Kompetencije“ i „Pismenost“, međutim one nisu istaknute jer ne postoje jasne informacije o viziji i misiji, kao ni o strateškim ciljevima obrazovne ustanove. Od presudnog je značaja da se ukaže na neophodnost razvoja tolerantnosti suživota koje se uče i razvijaju u veštinama „Kultura i građanska pismenost“ i „Socijalna i kulturna svesnost“ i veština koja nije izričito definisana ali je važna koja razvija rodnu ravnopravnost, etičko i moralno ponašanje i posebno jednakost i različitost. Veoma često ostavlja se praznina u učenju i podsticanju dece na individualni i lični plan razvoja. Odnosno, razvoj mentalnih karakteristika i sposobnosti nošenja s izazovima tehničko – tehnološke revolucije, komunikacije i dominantnosti tržišta i razarajućih posledica neoliberalizma i profitnih orijentacija.

ZAKLJUČAK

Veoma je važno da obrazovne ustanove na tržištu efikasno i efektivno koriste internet, društvene medije, digitalne komunikacije i digitalni marketing, posebno aplikacije za mobilne telefone. Prisustvo na internetu omogućava bolju prepoznatljivost brenda, veću lojalnost korisnika obrazovnih usluga, fleksibilnije prilagođavanje individualnim potrebama i navikama, manje operativne troškove što sve zajedno doprinosi boljem ugledu, konkurentnosti, većoj prodaji proizvoda i usluga na nacionalnom i međunarodnom tržištu. Prihvatanje, menjanje poslovnih navika i stalno prihvatanje i implementacija dinamičnih i kompleksnih promena osnova su preživljavanja, na kratak, opstanka, rasta i razvoja jednog preduzeća, a time i obrazovne ustanove na dugi rok.

REFERENCE

- 8 Types of Online Advertising You Need to Know, available at <https://www.perion.com/blog/8-types-online-advertising-need-know/> <https://www.perion.com/blog/8-types-online-advertising-need-know/> [Accessed: 15 January 2019]
- Incredible Retargeting Ad Stats – Infographic, available at <https://www.digitalinformationworld.com/2014/09/infographic-retargeting-advertising-statistics.html> [Accessed: 15 January 2019]
- Top 15 Most Popular Social Networking Sites and Apps (August 2018, available at <https://www.dreamgrow.com/top-15-most-popular-social-networking-sites/> [Accessed: 15 January 2019]
- 5 Benefits Of Advertising On Social Media, available at <https://edkentmedia.com/5-benefits-advertising-social-media/> [Accessed: 16 January 2019]
- Eight top tips for pay-per-click advertising, available at <https://www.marketingdonut.co.uk/online-marketing/online-and-ppc-advertising/eight-top-tips-for-pay-per-click-advertising> [Access: 19 January 2019]
- Credit image: Re-marketing, available at <https://retargeter.com/what-is-retargeting-and-how-does-it-work/> [Accessed: 15 January 2019]
- Reasons to Consider Paid Social Media Advertising, available at <https://themanifest.com/social-media/7-reasons-consider-paid-social-media-advertising> [Accessed: 16 January 2019]
- The Ultimate List of Marketing Statistics for 2018, available at <https://www.hubspot.com/marketing-statistics> [19 January 2019]
- <https://www.weforum.org/agenda/2016/03/21st-century-skills-future-jobs-students/> [Accessed: 19 March 2019]
- <http://www.miodragivanovic.com/osnovne-metode-i-tehnike-za-on-line-promociju/> [Accessed: 19 March 2019]
- http://www.savremena-gimnazija.edu.rs/?gclid=EAIaIQobChMI1cPY6q3L4QIVFYuyCh1LwwI5EAAYASAAEgKszPD_BwE [Accessed: 19 March 2019]
- <http://www.iths.edu.rs/vestine-za-21-vek/> [Accessed: 19 March 2019]
- <http://www.prvaekonomika.edu.rs/> [Accessed: 19 March 2019]
- <http://www.prvabeogim.edu.rs/> [Accessed: 19 March 2019]
- <https://www.weforum.org/reports/the-future-of-jobs>